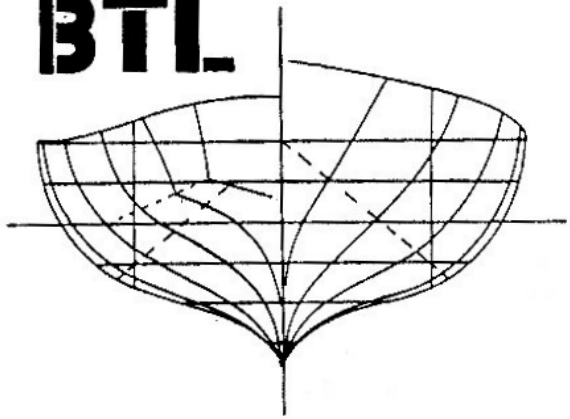

BTL

Bornholms Træbådelaug

Nyhedsbrev nr. 1

2007

20 fods Utzonspidsgatter af lærk er mod afhentning foræret til BTL. Båden trænger til udskiftning af et par bord og reovering af dæk og en kærlig hånd i øvrigt.

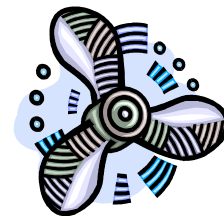
Denne bådtype har været model for tagkonstruktionen på Operahuset i Sydney, tegnet af Jørn Utzon, der blev inspireret af stævnene i faderens joller. Faderen var bådebygger.

I dette nummer – artikel af Peter Koch, 1944, Den bornholmske ege.

Værftet i Rønne!

Der er ved at komme gang i omdrejningerne.

Klublokalet er godt på vej, og hænger stort og flot i luften over værkstedet. Birger må há prøvet sådanne ting før?

Mads "Multimaster" har pillet den store varmvandsbeholder i fyrrummet ned og i løbet af kort tid, har vi et perfekt lokale til vort værdifulde varelager af spigre, skruer, sjækler og søm, samt beslag, beg, blokke, bolte og bådshager.

Børge har ryddet op det store skab. Det var ikke helt så overskueligt før. Spigre og bolte er sorteret, malervarerne er gennemgået. Mange ting har han haft i hænderne de sidste måneder, men der er stadig hud på fingrene.

Kontoret er blevet ryddet, reoler nedtaget, huller spartlet, vægge og loft afvasket og malet. Det første indtryk en besøgende tidligere fik, når man så ind af vinduerne i hjørnerummet, var en bombastisk blanding af rod og ragnarok.

Hvis pladsen ude bag værftet skal navngives på et tidspunkt, vil mit forslag ikke være: "Larsens Plads", men: "Verner og Thøgers Plads". Det har været en rigtig stor opgave, at få styr på den.

Der bliver stadig ryddet op overalt, og billedet af et bådeværft begynder at tegne sig. Mange medlemmer giver en hånd med, men vi mangler stadig at få håndværktøjet afprøvet og placeret de strategisk rigtige steder.

Horst har fået kalfatret og bundmalet det gode skib "Monsunen", og fartøjet er kommet i vandet nær værftet, så det videre renoveringsarbejde kan fortsætte.

Hvis nogen skulle mene, at det egentlige formål med det hele; renovering og bygning af både, kun er påbegyndt så småt, er årsagen selvfølgelig de mange timer vi er nød til at lægge i oprydning i og renovering af værftet. Inden længe vil stedet summe af aktivitet, og hammerslag, høvle og båndsave vil udsende deres meget moderne musik ud i luften. Glæd jer.

*Påbegyndt replika af en
navnkundig ostindienfarer
"De 7 Provinciën" fra 1664
på Bataviawerf, i den
hollandske by Lelystad.*

*Nok ikke det allerførste
bygningsprojekt vi skal
kaste os over!*

”Den bornholmske ege”

Fiskeriet har altid været hovederhvervet i Gudhjem, og næppe er vel noget erhverv undergået så store forandringer. Jeg vil derfor, dels efter overleveringer og dels ved selvoplevelse forsøge at gengive et billede af forholdene som de formede sig i det forrige århundrede.

Lad os begynde med sildefiskeriet, vragningen.

Indledningen til dette fiskeri foretoges for det meste i januar måned, da der skulle stiftes makkerskab, drikkes vragøl, som det kaldtes.

Til vragølgildet gav hver af fiskemakkerne noget, både af føde- og drikkevarer. Ved denne lejlighed var hele familien med, så det blev let en stor flok, både af små og store, da besætningen på en ege ofte bestod af 7 mand. Selvfølgelig gik det lystigt til, men jeg kan ikke mindes, at der nogen sinde fandt store udskejelser sted. Der var jo altid nogle gamle fiskere imellem, som forstod at dirigere gildet på en god måde.

Efter at det sædvanlige måltid med snaps og hjemmebrygget øl var serveret, kaffe var ikke almindeligt i de tider, skulle der som skik og brug var, drikkes skåler. Disse skåler var altid med henblik på fiskeriet. Først blev der skålet for 5 kast på garnet. Et kast er 4 sild og regnes kun for en ganske lille fangst; men da hver mand for det meste havde 14-16 garn, var det alligevel så meget, at det kunne betale sig at vrage; thi var fangsten ringe, var jo prisen på sildene ofte højere. Efterhånden som humøret gik op, gik også skålerne op. Næste skål var en halv ol på garnet, så 15 kast og derefter en hel ol osv. Til sidst var det altid en skål for så meget, som egen kunne flyde i land med. Foruden skålerne blev der gerne holdt nogle små taler og fortalt historier, som var til megen morskab. Nok så vigtigt som vragøllet var den pagt, der samtidig blev sluttet mellem fiskerne. Den gik ud på, at den mand, som var med til at drikke vragøl, også var forpligtet til at fiske med egen i den kommende sommer. Den mand der uden gyldig grund trak sig ud af makkerskabet efter at have været med til at drikke vragøl, var kun lidet agtet mellem fiskerne.

Hen i slutningen af april og i begyndelsen af maj skulle egerne efterses, tjæres og sættes i sødygtig stand.

Disse fiskefartøjer havde hele vinteren ligget med bunden i vejret, og børnene brugt de omvendte både til at leje skjul under. Nu var tiden inde, da de skulle gøre mere gavn end at være skjulested.

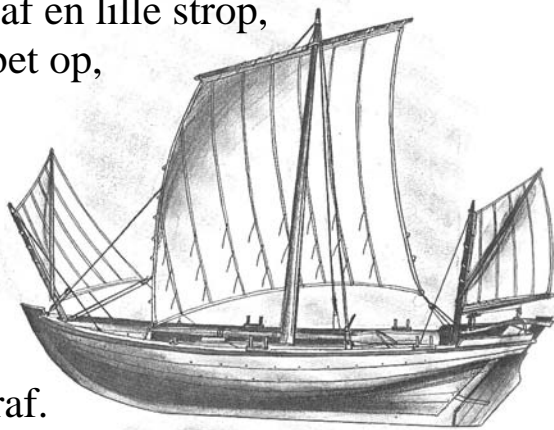
De bornholmske eger var 24–26 fod lange og 8-10 fod brede. Der var også mindre typer i de andre fiskelejer på Bornholm. Det var åbne både og ganske glimrende sejlere. Omtrent midtskibs havde de en høj mast med et skivgat i toppen til hejsning af sejlet, endvidere var der en lille mast indenbords op af forstævnen med en sprydsejlsfok og agter en lille mesan.

På grund af den særlige sejlføring var egerne vanskelige at manøvrere ved bidevinds-sejlads. Man skulle derfor være meget forsigtig og have et godt kendskab til at styre en ege, særlig ved stiv kuling og variabel vindretning. Kom man for tæt på vinden, så det store sejl slog bak og lagde sig fast på mast og vant, ville det bevirke, at sejlet ikke kunne komme ned, og det kunne da let ske, et egen kæntrede. Vanterne var derfor gjort fast på en sådan måde, at de nemt kunne slippes.

I bådens tømmer var anbragt en strop, og denne og vantet var forbundet med hinanden med en tovnål, der igen var sikret af en lille strop, kaldet "Pottinj". Når denne strop blev skubbet op,

gled tovnålen ned, og vantet var løst. I nødstilfælde var det et øjeblikks sag at smøge Pottijn af tovnålen; Masten ville da gå over bord, og egen ville forblive på ret køl. Mast og sejl kunne derefter bjerges ind i båden igen.

Jeg mindes dog aldrig, at dette tilfælde indtraf.

Ved stagvending af en ege brugtes følgende kommandoråb: Slæp draved (faldet), håll ner i smidan (forliget), ner me jælmholdet (rorpinden).

Ved bidevinds-sejlads blev der sat en stage i forliget for at holde sejlet i vinden. Egerne kunne naturligvis også roes.

Det har jo altid været op og ned med sildefiskeriet, enkelte år sild i overflod og andre år meget knapt med sild. De gamle fortalte, at der endog havde været enkelte år, hvor de trods stor ihærdighed ikke engang havde kunnet fiske sild til eget forbrug. Først hen på efteråret havde de fisket en del oppe på "Davids Banke", men det var den såkaldte legesild, der var af en ringe kvalitet, og som kun blev til en tarvelig spegesild.

Når både skib og redskaber var eftersat og sat i god stand, begyndte vragningen, for det meste omkring midten af maj, og varede så længe vejrforholdene tillod det. Efter den 10. august, Larsedag, var forpligtelsen til at fiske med egen udløbet, og nu kunne de, der ville, tage høstarbejde, og de, som selv havde jord i vangen, høste for fremmede eller høste egen sæd i hus. De øvrige fiskere fortsatte så fiskeriet sammen på bedste måde. Nu var afsætningsforholdene til landet også aftagende. Efter den gamle overlevering var sildene bedst og skulle helst saltes ned, medens hyldetræet blomstrede.

Når vragningen var forbi, blev de fleste af egerne halet på land og henlagt i deres gamle vinterleje med bunden i vejret.

Fra "det hvisker fra havet" af Peter Koch

Generalforsamling onsdag d. 4. april 2007 kl. 19 på Centralbiblioteket.

Dagsorden: 1. Formandens beretning

2. Aflæggelse af det reviderede regnskab. Mads

3. Fastsættelse af kontingent. Forslag 650/250 kr.

4. Indkomne forslag.(Formanden i hænde senest 15/3)

5. Valg til bestyrelsen, Poul og Mads er på valg, Mads ønsker ikke genvalg og Ejner ønsker ikke at fortsætte.

6. Valg af 2 suppleanter til bestyrelsen

7. Valg af 1 revisor og 1 revisorsuppleant

8. Eventuelt

Vi indvier Værftet d. 3. juni med et festligt arrangement.

Nærmere følger.

Rønne-Knudsker Byting har bevilget 6000,- til musik m.m..

Træbådetræf i Helligpeder søndag d. 17/6. Se mere i næste nyhedsbrev.

Allmoga båtar storöke

OBS OBS !

Mikael Hammarlund har forudreserveret et 6 mands rum til den **13-15. juli** på **Bassholmen**.

Aktivitetsdag hos foreningen
Allmoge båtar

Interesseret i deltagelse?
Kontakt Mikael 56485748

Sevablødda I Bornholms Tidendes Julenummer 1925 skriver C.J.Hagemann om H. S. Munchs købmandsgård i Nexø.

Skibsprovianteringen havde tilknyttet en fabrikation og forhandling af den i sin tid så berømte "Sevablødda" - "ejn søder syp", der mindede om svensk punch og gav lige så kraftige tømmermænd som denne.

Drikken havde sit navn efter de forfriskningspauser, man holdt under skibets ophaling på bedding. Når slisken blev indsmurt med sæbe, fik de tørstige halse også sin "blødda" af Munchs privat patenterede læskedrik, på hvilken ingen opskrift er efterladt.

Bornholms Museum har dog en kopi af en opskrift på Sevablødda, fra 1964 (politibetjent Niebe), det er dog tvivlsomt, at denne er autentisk, idet ingredienserne ikke giver "ejn søder syp" men snarere en eksplosiv blanding af vinsprit, rom, cognac, kirsebærvin og solbærrom.

TIL SALG:

”Inga”
Laksekutter
bygget på Bornholm
ca. 1939
af Ole Basses far,
42 fod
VHF, ekkolod, GPS.

John Larsen og Axel Jørgensen er interesseret i projektet, men vil gerne have lidt flere med. Nuværende ejer i Kerteminde skal af med den nu! Alternativet er ophugning, der er snarligt forestående. I 1990 var den årets bedst bevarede kutter. Det ville jo være fint at få skibet til Bornholm. Tag en snak med John (56950040) og tag derefter en hurtig beslutning.

**Jens Arrangerer: Maskinkursus på værftet
afholdes 17 – 18 marts
Hurtig tilmelding!!!**

56445018

Kontingent: 150,- / ordinært medlemskab, hvor man er velkommen når som helst.
600,- / det udvidede, med maskinadgang og alm. elforbrug.

*Husk klubaften onsdag
og klubformiddag søndag.
Både i Allinge og Rønne*

Bestyrelsen:

Formand:	Poul Forum Sørensen, Grønnegade 3, Rønne,	56950735
Næstformand:	Ejner Andersen, Vestergade 49, Hasle	56964879
Sekretær:	Peter Christophersen, Haslevej 65, Rønne	56911025
Kasserer:	Mads Køie, Grønagervej 7, Nyker,	56961671
Medlem:	Jens Erik Jensen, Søndergade 31, Allinge,	56445018
Suppleant:	Mikkel Christensen, Storegade 30, Svaneke	56483069
Suppleant:	Mette Bing, Krummeledvej 12, Hasle	56966736
Revisor:	Ole Nielsen, Søndergade 16, Allinge	
Suppleant:	Steen Emil Jensen, Bæla 4A, Hasle	56964889